

Sygn. akt III CSK 119/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa A. G.
przeciwko S. K., małoletniemu B. G. i małoletniej M. G.
o stwierdzenie nieważności umowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego S. K.
od wyroku Sądu Okręgowego w T.
z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie zagadnień prawnych wymagających rozstrzygnięcia (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił w formie pytań: „czy i w jakim zakresie dopuszczalne jest wykroczenie przez sąd poza zakres żądania pozwu, w którym profesjonalny pełnomocnik określa podstawę prawną i przysły cel żądania, a także czy sformułowanie żądania zmierzającego do ustalenia treści księgi wieczystej może być przez sąd orzekający bez zmiany żądania pozwu zastąpione orzeczeniem stwierdzającym nieważność umowy sprzedaży? czy połączenie ról procesowych po stronie pozwanej będące następstwem śmierci pozwanego i stąpieniem w jego miejsce na podstawie dziedziczenia spadkobierców w każdym przypadku wymaga umorzenia postępowania w stosownym zakresie? czy po zawarciu związku małżeńskiego małżonek będący wyłącznym właścicielem majątku odrębnego (...) może swobodnie dysponować całym majątkiem lub jego częścią i ewentualnie jakie ograniczenia dotyczące tego majątku mogą wynikać z kodeksu rodzinnego i opiekuńczego? Czy swoboda umów w przypadku sprzedaży nieruchomości będącej majątkiem odrębnym jest eliminowana lub ograniczona w innym znacznie szerszym zakresie niż to wynika z treści art. 23 k.r.o.? czy małżonek właściciela nieruchomości może skutecznie sprzeciwić się sprzedaży majątku należącego wyłącznie do sprzedającego z tej przyczyny, że majątek ten może być w przyszłości przedmiotem dziedziczenia a spadkobiercami z ustawy byłby wspólne dzieci małżonków? czy nabywca majątku odrębnego należącego do małżonka, który sprzedaje swój odrębny majątek wiedząc o konflikcie z małżonkiem, który nie jest współwłaścicielem korzysta z rękoi wiary publicznej ksiąg wieczystych?”

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (nieopubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub

procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych, podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i podanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę. To samo dotyczy przypadku, gdy przepisy, na kanwie których skarżący sformułował zagadnienie prawne w ogóle nie mają zastosowania w sprawie względnie wprowadzić mogłyby mieć w niej zastosowanie, ale okoliczności faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia, którymi Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), nie pozwalają na odniesienie się do zagadnienia prawnego sformułowanego przez skarżącego. Taka sytuacja występuje w niniejszej sprawie. Odpowiedź na pierwsze z postawionych przez pozwanego pytań jest oczywista i wynika wprost z art. 321 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji odgraniczył te elementy pozwu wniesionego w niniejszej sprawie, które miały charakter zgłoszenia żądania i określenia jego charakteru, od tych, które służyły wyłącznie przedstawieniu okoliczności faktycznych, w związku z wystąpieniem których żądanie zostało zgłoszone oraz tych, które stanowią o niewiążącej sądu kwalifikacji prawnej żądania i wyjaśnił dlaczego o naruszeniu art. 321 § 1 k.p.c. w sprawie nie może być mowy.

Gdy chodzi o drugie z przedstawionych pytań, to Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że odpowiedzi na nie udziela wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2011 r., III CSK 260/11 (OSNC 2012, nr 6, poz. 77), a pozwany w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nawet nie próbował podjąć

polemiki z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w powołanym wyroku i wykazywać, że jest on niesłuszny.

Lektura przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wprost może dostarczyć odpowiedzi na pytanie o to, czy ustawa ta przewiduje ograniczenia w swobodzie dysponowania majątkiem osobistym przez jednego z małżonków. Art. 23 k.r.o. nie jest podstawą takich ograniczeń, natomiast mogą one wynikać z zasad współżycia społecznego. W niniejszej sprawie nie powstawała kwestia oceny sprzeciwu małżonka wobec czynności drugiego małżonka polegającej na rozdysponowaniu jego majątkiem osobistym z uszczerbkiem dla przyszłego spadku po nim, ale kwestia takiego sprzeciwu wobec czynności polegającej na rozdysponowaniu takim majątkiem z pozbawieniem dzieci miejsca, w którym zaspakajały bieżące potrzeby mieszkaniowe, czego nabywający nieruchomość miał świadomość i w doprowadzeniu do takiego stanu współdziałał ze sprzedającym.

Problem stosowania przepisów o rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych w ogóle w sprawie nie powstaje, bo pozwany kupił nieruchomość od osoby uprawnionej według stanu księgi wieczystej i będącej właścicielem nieruchomości, a powoływanie się na ochronę zapewnianą przez rękojmię jest możliwe – co oczywiste – wtedy, gdy nabycie następuje od osoby wpisanej do księgi, lecz niebędącej właścicielem.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

aj